

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра перекладу та філології

**БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність	035 «Філологія»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Англійська мова (переклад)

Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання		українська

**Івано-Франківськ
ЗВО «Університет Короля Данила»
2022/2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри перекладу та філології
 Протокол № 1 від 01 вересня 2022 р.

Розробник:

кандидат технічних наук,
 старший науковий співробітник,
 професор кафедри
 архітектури та будівництва

Василь КАСІЯНЧУК

Контактний телефон викладача	+38(099)463-13-54 +38(098)406-95-12
e-mail	vasyl.kasiyanchuk@ukd.edu.ua;
Номер аудиторії чи кафедри	507 ауд.; 401 ауд. – кафедра архітектури та будівництва
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/

**Лист оновлення та перезатвердження силабуса
 навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника силабуса НД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2022–2023	01.09.2022 р.	1		

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» є формування компетентностей, які сприяють чіткому розумінню небезпечних і шкідливих чинників у ситуаціях, що виникають у середовищі проживання, навчання й праці людини; уміння вирішення завдань щодо організації та створення безпечних умов праці на виробництві.

Навчальна дисципліна спрямована на вивчення змісту, структури і взаємозв'язку життєдіяльності людини із середовищем її перебування; визначення чинників, причин і параметрів, що призводять до різноманітних небезпек; підвищення рівня компетентності й розуміння законів та інших нормативно-правових документів; чинну галузеву нормативно-технічну документацію; засоби охорони праці для збереження життя, здоров'я і працездатності людей при виконанні трудових обов'язків.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- визначення принципів і способів захисту людей в умовах імовірного виникнення небезпеки різного походження;
- прищеплення практичних навичок з метою забезпечення життєдіяльності людини при виникненні небезпеки;
- ознайомлення студентів із законодавчими документами, нормативно-правовими й нормативно-технічними документами з питань охорони праці й захисту працівників.

Результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні **знати**:

- основні поняття, визначення й терміни БЖД;
- джерела небезпеки і їх класифікацію;
- характеристики середовища проживання людини;
- небезпеки середовища й наслідки їх негативного впливу;
- правила гігієни;
- технології виробництва та продукцію лікувально-профілактичного харчування;
- засоби і методи підвищення безпеки й екологічності технічних засобів і процесів;
- засоби захисту населення від вражаючих факторів, аварій, катастроф, стихійного лиха;
- основи стійкої роботи об'єктів у надзвичайних ситуаціях та організації проведення рятувальних робіт;
- основні поняття в галузі охорони праці;
- законодавчі й нормативно-правові акти про охорону праці, систему управління охороною праці й організацію державного нагляду та громадського контролю;
- організацію пожежної безпеки з метою профілактики й ліквідації пожеж і

вибухів, послаблення їх негативних наслідків;

- систему навчання й інструктаж із охорони праці.

уміти:

- ідентифікувати потенційну небезпеку: розпізнавати її вид, визначати просторові й часові координати, величину й імовірність вияву;
- на практиці здійснювати заходи щодо підвищення безпеки й екологічності технічних засобів і технологічних процесів;
- здійснювати заходи щодо самозахисту й захисту виробничого персоналу й населення від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха;
- оцінювати радіаційну, хімічну, біологічну ситуацію, а також ситуацію, яка може виникнути під час стихійного лиха й аварії; приймати відповідні рішення;
- визначати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці в межах обов'язків фахівця кваліфікаційного рівня «бакалавр»;
- проводити навчання й інструктажі з охорони праці працівників;
- організовувати високопродуктивну безпечну й нешкідливу працю на конкретному об'єкті, робочому місці, упроваджувати лікувально-профілактичні заходи;
- застосовувати отримані теоретичні знання в повсякденній практичній діяльності з метою забезпечення вимог охорони праці для працівників.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	3/90 год.	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16 год.
	семінари, практичні заняття	14 год.
Самостійна робота		60 год.
Форма підсумкового контролю	залік	

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» згідно зі Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти «Бакалавр», затвердженим наказом МОН України № 869 від 20.06.2019 року

Шифр і назва компетентності	Шифр і назва результату навчання
ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння	ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відвідування практичних занять є важливою складовою навчання. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Дозволяється вільне відвідування практичних занять студентам, які навчаються за індивідуальним графіком. Якщо студент/студентка відсутній(-я) з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту ЗВО «Університет Короля Данила», Правил поведінки здобувачів освіти та Кодексу корпоративної етики. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення дискутувати, ставити запитання викладачеві під час практичних занять.

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, з повагою ставитися один до одного, бути врівноваженими, уважними, дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.

Під час виконання письмових тестових завдань недопустиме порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти» розглядає та вирішує

перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента чи подання декана.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.	Лекція, розповідь-пояснення, бесіда, інструктаж, ілюстрування, демонстрування, спостереження, комп'ютерні й мультимедійні методи, вправи, практичні роботи; індуктивний, дедуктивний, традиційний, аналітичний, синтетичний методи; методи порівняння, узагальнення, конкретизації, виокремлення основного, репродуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, дослідницький методи, методи самостійної роботи, робота під керівництвом викладача, дискусія, диспут, мозковий штурм, тренінгові заняття, бесіда-діалог.	Залік, поточний контроль, усний контроль, тестовий контроль.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання студентів I курсу здійснюється відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Видами діагностики та контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

1. Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною чотирибальною шкалою – «2»; «3»; «4»; «5».

Фіксація поточного контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» (далі – Журнал) за чотирибальною шкалою. У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю в Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно з нижченаведеною таблицею.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж двох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» у Журналі буде виставлено «0» (нуль) балів без права перескладання.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами

поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали й менше, не допускаються до складання підсумкового контролю й на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

ШКАЛА В БАЛАХ	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ ECTS	НАЦІОНАЛЬНА ШКАЛА	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
90–100 балів	A	5 «відмінно»	повна відповідь на запитання з проблематики теми, що обговорюється на занятті; ґрунтовність і послідовність викладу
83–89 балів	B	4 «дуже добре»	неповна відповідь на запитання з проблематики теми, наявність незначних мовленнєвих помилок
76–82 бали	C	4 «добре»	
68–75 балів	D	3 «задовільно»	недостатні ґрунтовність і послідовність викладу; наявність мовленнєвих помилок
60–67 балів	E	3 «достатньо»	
35–59 балів	FX	2 «незадовільно»	невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді
0–34 бали	F	2 «неприйнятно»	

2. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) після завершення її вивчення.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі заліку. За результатами підсумкового контролю студент може отримати максимально 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали й менше, вважаються такими, що не склали заліку й повинні повторно скласти його.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Студенти можуть підвищувати рейтинг під час екзаменаційній сесії шляхом одноразового повторного перескладання, попередньо подавши заяву адміністрації університету не пізніше одного робочого дня після сесії.

Отриманий при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на залік без поважної причини, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

3. Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення практичних занять.

Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання листів, есе, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Ці бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю. Проте остаточний бал не повинен перевищувати максимальну кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. АКТУАЛЬНІСТЬ І ЗАВДАННЯ КУРСУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

Актуальність і завдання курсу БЖД. Поняття небезпеки, небезпечних ситуацій. Класифікація небезпек. Характеристика небезпечних і шкідливих факторів. Ризик, як оцінка небезпеки. Ергономічні основи БЖД. Психологічні основи БЖД.

Тема 2. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

Законодавча й нормативна база БЖД в Україні. Закон України «Про охорону праці». Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Закон України «Про дорожній рух». Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань». Закон України «Про охорону навколишнього середовища». Кодекс цивільного захисту України.

Тема 3. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ (2 год.)

Поняття про надзвичайні ситуації. Їх класифікація. Поняття природних надзвичайних ситуацій. Класифікація стихійних лих. Загальний план боротьби зі стихійними лихами. Поняття природних надзвичайних ситуацій. Класифікація стихійних лих. Загальний план боротьби зі стихійними лихами. Землетруси й захист від них. Повені й боротьба з ними. Урагани й захист населення від них. Екологічна ситуація в Україні й можливий характер катастроф.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 4. ПОЖЕЖІ І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА (2 год.)

Основи теорії горіння. Пожежі і пожежна безпека. Техніка гасіння пожежі. Класифікація пожеж. Засоби гасіння пожежі. Основні способи рятування людей на пожежах.

Тема 5. БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В ДОРОЖНЬОМУ РУСІ (2 год.)

Загальні принципи безпеки на дорогах. Обов'язки та права пішоходів. Обов'язки та права пасажирів.

Тема 6. ТЕРОРИЗМ. СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ З НИМ (2 год.)

Види тероризму. Мотиви й наслідки тероризму. Боротьба з тероризмом в Україні в міжнародному масштабі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 7. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНИТАРІЇ (2 год.)

Поняття й основні завдання гігієни праці та виробничої санітарії. Фактори трудової діяльності й умови праці. Втома і стомлення, причини та психофізіологічні механізми. Мікроклімат. Санітарно-гігієнічні параметри виробничого середовища. Освітлення виробничих приміщень. Основні положення ергономіки.

Тема 8. РАЦІОНАЛЬНЕ ЗДОРОВЕ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ХАРЧУВАННЯ (2 год.)

Раціональне харчування. Здорове харчування. Лікувально-профілактичне харчування.

Теми семінарських занять

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1.	9	АКТУАЛЬНІСТЬ І ЗАВДАННЯ КУРСУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.	2
2.	10	ЗАКОНОДАВЧА БАЗА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.	2
3.	11	ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ.	2
4.	12	ПОЖЕЖІ І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА.	2

5.	13	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В ДОРОЖНЬОМУ РУСІ.	2
6.	14	ТЕРОРИЗМ. СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ З НИМ. РАЦІОНАЛЬНЕ, ЗДОРОВЕ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ХАРЧУВАННЯ.	2
7.	15	ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ.	2
Усього практичних занять			14

Зміст самостійної роботи студентів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності»

Найменування видів робіт	Розподіл годин
Самостійна робота (год.), у зокрема:	60
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях.	8
Підготовка до семінарських занять і контрольних заходів.	7
Підготовка презентацій.	7
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення: 1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (2 год.). 2. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ (6 год.). 3. ПОЖЕЖІ І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА (6 год.). 4. БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В ДОРОЖНЬОМУ РУСІ (6 год.). 5. ТЕРОРИЗМ. СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ З НИМ (6 год.). 6. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ (6 год.). 7. РАЦІОНАЛЬНЕ, ЗДОРОВЕ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ХАРЧУВАННЯ (6 год.).	38

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Чорна О. Г. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи) : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2008. 108 с.

2. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / В. В. Березуцький та ін. ; Харків : Факт, 2005. 348 с.
3. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник для вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації / Ю. С. Скобло та ін. ; Київ : Кондор, 2003. 424 с.
4. Безпека життєдіяльності : підручник. / О. І. Запорожець та ін. ; Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 448 с.
5. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I–IV рівнів акредитації. Львів : Піча Ю. В. ; Київ : «Каравела» ; Львів : «Новий Світ», 2002. 328 с.
6. Касіянчук В. Д., Жирак Р. М. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2022. 172 с.
7. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини : навчальний посібник ; 6-те вид. ; перероб. і доп. Київ : Знання, 2007. 332 с.
8. Хилько М. І. Екологічна безпека України : навчальний посібник. Київ, 2017. 266 с.
9. Яремко З. М. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 301 с.
10. Ярошевська В. М. Безпека життєдіяльності : підручник. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 560 с.

Додаткова література

11. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Чорна О. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці (практичний курс) : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : «Думка», 2010. 152 с.
12. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці : навчально-методичний комплекс для підготовки спеціалістів ступеня «бакалавр» I–IV рівнів акредитації всіх напрямків підготовки / за редакцією Сакуна М. М. Одеса : Видавництво, 2017. 400 с.
13. Безпека праці: ергономічні та естетичні основи : навчальний посібник / С. О. Апостолюк та ін. ; Київ : Знання, 2006. 215 с.
14. Васильчук М. В., Бадюк Ю. В. Безпека життєдіяльності : нормативні документи для навчальних закладів. Київ, 2010. 1024 с.
15. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 120 с.
16. Зеркалов Д. В. Безпека життєдіяльності : словник-довідник. Київ : Основа, 2002. 128 с.
17. Плахтій П. Д., Савчук А. М., Підгорний В. К., Бурдейний І. М. Безпека життєдіяльності в запитаннях і відповідях : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2005. 255 с.
18. Рожков А. П. Пожежна безпека : навч. посібник. Київ : Пожінформтехніка, 1999. 256 с.
19. Типова програма нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для

студентів вищих навчальних закладів освітніх рівнів «неповна вища освіта» та «базова вища освіта» всіх спеціальностей / укл. В. М. Заплатинський та ін. ; Київ, 2002. 18 с.

20. Халмурадов Б. Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 138 с.

Електронні інформаційні ресурси

21. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL : <https://dsns.gov.ua/> (дата звернення : 22.08.2022).

22. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення : 22.08.2022).

23. Кабінет Міністрів України. URL : <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення : 22.08.2022).

24. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL : <https://mepr.gov.ua/> (дата звернення : 22.08.2022).

25. Міністерство освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення : 22.08.2022).

26. Основи законодавства України про охорону здоров'я. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення : 22.08.2022).

27. Офіційний портал Верховної Ради України. URL : <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення : 22.08.2022).

28. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. URL : <http://www.social.org.ua> (дата звернення : 22.08.2022).

29. Про національну безпеку України : Закон України. Документ 2469-VIII, чинний. Редакція від 01.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/aws/show/2469-19Hn355> (дата звернення : 22.08.2022).

30. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення : 22.08.2022).

31. Про охорону праці. Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/ed20110625#Text> (дата звернення : 22.08.2022).

32. Рада національної безпеки і оборони України URL : <https://www.rnbo.gov.ua/> (дата звернення : 22.08.2022).